

Nr 175.

Av herrar **Arrhén** och **Bengtson**, *angående tillgodoräknande i merithänseende för civil tjänst av tid, under vilken värnpliktig genomgått officers- eller underofficersutbildning.*

I värnpliktslagen meddelas bestämmelser rörande fortsatt utbildning m. m. för vissa kategorier av värnpliktiga. Värnpliktiga som uttagits för utbildning till officer eller underofficer vid armén eller kustartilleriet eller till underofficer vid flygvapnet äro skyldiga att, utöver den normala värnpliktstjänstgöringen, efter första tjänstgöringens avslutande fullgöra fortsatt tjänstgöring under viss i lagen närmare angiven tidsrymd.

Med de meriteringsprinciper, som gälla inom civil tjänst, innebär tiden för officers- eller underofficersutbildning för dessa kategorier värnpliktiga i jämförelse med andra värnpliktiga minskade konkurrensmöjligheter. Denna förlust uppväges icke av de förmåner, som följa med utbildningen.

En i viss mån med angivna förhållanden likartad situation förelåg under tiden för förstärkt försvarsberedskap, då vissa kategorier värnpliktiga nödgades underkasta sig längre beredskapstjänstgöring än andra. För att i någon mån uppväga de ojämnheter, som härigenom uppkommo, utfärdades bestämmelser angående tillgodoräknande av militär beredskapstjänstgöring vid tillsättning av vissa lärartjänster samt anvisningar angående beredande av vissa lättnader i anställnings- och befordringshänseende för statsanställda, vilka fullgjort militär beredskapstjänstgöring m. m.

Det kan ifrågasättas om behov av dylika bestämmelser icke föreligger för över huvud taget all värnpliktstjänstgöring, såväl första tjänstgöring som fortsatt sådan. Man behöver endast erinra om att det i åtskilliga yrken, bl. a. läraryrkena, förekommer ett starkt inslag av kvinnlig arbetskraft, vilken på grund av de manliga kollegernas militärtjänstgöring erhållit ett till synes orättvist försteg framför jämnåriga kurskamrater vid meritering för befordran, för att klargöra det berättigade i dylik inställning.

En av Sveriges folkskolläraryrkeförbund verkställd utredning om omfattningen av de icke-ordinarie manliga folkskollärarnas militärtjänstgöring under 1950 jämförd med år 1945 utvisade, att någon nämnvärd lättnad icke uppkommit genom försvarsberedskapens avveckling, vilket torde bero på att värnpliktiga av denna kategori i stor utsträckning äro lämpade för och uttagas för befälsutbildning. En tillfredsställande lösning av tillgodoräkningsfrågan är såsom även framhållits av TCO och LO av stor vikt för att i möjligaste mån skapa rättvisa mellan olika tjänstemannagrupper samt

för att de värnpliktiga skola med intresse ägna sig åt den militära utbildningen.

Olika beräkningsgrunder tillämpas även nu i fråga om den militära tjänstgöringens meritvärde för de studerande, som söka inträde vid fackhögskolor med särskilda inträdesfordringar. I vissa fall ger varje månad av militärtjänstgöringen viss poäng, i andra fall räknas poäng endast för befälsutbildning, medan slutligen utbildning i viss tjänst, som medför ökade kunskaper för en speciell studieriktning, ger den sökande företräde framför annan i övrigt jämbördig sökande. Det är angeläget, att största möjliga enhetlighet skapas i dessa hänseenden.

Vid 1951 års riksdag väcktes en motion i detta ärende, närmast med tanke på dem, som uttagits till befälsutbildning. Första kammarens allmänna beredningsutskott framhöll i sitt tillstyrkande utlåtande, att en utredning rörande en samordning av alla de problem, som här föreligga, även borde beröra spörsmålet om möjligheterna att kompensera jämväl andra kategorier av utbildade än dem som av motionärerna närmast åsyftats. Utskottet hemställde om utredning av hela problemet samt vidtagande av de åtgärder, vartill utredningen kunde föranleda.

Det bör här tilläggas att en dylik åtgärd framstår som en mycket betydelsefull beredskapsåtgärd. Man har säkerligen anledning att antaga att de värnpliktiga bl. a. med större intresse skola utbilda sig till officerare och underofficerare, om de veta att denna utbildning icke kommer att hindra dem i deras civila tjänst och bli hämmande för deras framtid.

Med stöd av ovanstående anhålla vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t ville verkställa utredning angående det meritvärde, som i civilt anställnings- och befodringshänseende må kunna tillmätas den utbildningstid, vilken dels ålägges värnpliktiga som undergå officers- eller underofficersutbildning, dels värnpliktiga över huvud taget.

Stockholm den 24 januari 1952.

Erik Arrhén.

Torsten Bengtson
i Danderyd.